

Міжнародне право. Порівняльне правознавство

Більша частина положень міжнародного гуманітарного права є нормами прямої дії (самоздійснюваними). Проте багато положень цього права передбачають зобов'язання держав вживати на національному рівні особливі заходи до імплементації для того, щоб створити конкретний механізм застосування несамодійснюваних норм. Імплементация міжнародного гуманітарного права передбачає вжиття цілого ряду заходів за участю багатьох органів державної влади. Заходи по імплементації включають, наприклад, переклад Женевських конвенцій і додаткових протоколів на національні мови країн-учасниць, захист емблеми Червоного Хреста і Червоного Півмісяця, введення в дію кримінального законодавства для припинення порушень міжнародного гуманітарного права. Повна та ефективна імплементація міжнародного гуманітарного права вимагає тісного співробітництва та координації зусиль органів державної влади та інших структур. З метою сприяння цьому процесу деякі держави створили національні органи по імплементації міжнародного гуманітарного права, основною задачею останніх є стимулювання та підтримка зусиль влад у галузі імплементації міжнародного гуманітарного права на національному рівні.

Проблема відповідальності за невиконання ратифікованих конвенцій в науковій думці досліджена не глибоко. Великим недоліком чинного законодавства України є відсутність конкретної відповідальності за порушення конкретних норм, тому у всіх законах доцільно було б передбачити посилену відповідальність за невиконання обов'язків всіма суб'єктами, а державою та її уповноваженими особами у першу чергу.

Таким чином, існування в Україні цілого ряду проблем, пов'язаних з процесом імплементації норм міжнародних договорів у національне законодавство вимагає глибоких досліджень та вирішення теоретичних питань з боку науковців-міжнародників та практичного втілення в життя їх рекомендацій та розробок.

І. Нештенко,
*студентка 5 курсу Київського
національного університету
імені Тараса Шевченка*

СУТНІСТЬ І ФОРМИ ДИПЛОМАТИЧНИХ ПРИВІЛЕЇВ ТА ІМУНІТЕТІВ В НОВІТНІЙ ПЕРІОД ІСТОРИЧНОГО РОЗВИТКУ ЛЮДСТВА

В наш час спостерігається інтернаціоналізм економічного життя, розвиток науки, техніки, і соціальних програм, що призводять до набуття зв'язками і відносинами між державами багатостороннього, всезагального характеру, який є водночас суперечливим, оскільки існування в світі постсоціалістичних, капіталістичних країн, країн, що розвиваються призводить до співробітництва і змагання між ними. Тому важливими є засоби здійснення зовнішньої політики, серед яких важливе місце посідає дипломатія.

Як показує історія рабовласницьких, феодальних і капіталістичних держав, дипломатія має широкі сфери діяльності. Вона впливає на економічні, культурні, політичні зв'язки держави.

Важливу функцію виконують дипломатичні представництва. Здійснення цих функцій вимагає перебування цих органів в певному правовому статусі, де вони і держава не повинні відчувати тиску. Ці органи та їх персонал необхідно наділити привілеями та імунітетами з метою створення максимально благополучних умов для здійснення функцій дипломатичних представництв. Історія становлення і розвитку дипломатичного права свідчить про те, що для міжнародно-правового врегулювання статусу дипломатичних представництв завжди була характерна наявність 2-х протилежних тенденцій: 1-ої, направленої на обмеження привілеїв та імунітетів і 2-ої, направленої на їх розширення. На основі їх збалансування формується статус дипломатичних представництв.

В літературі сучасного міжнародного права існує багато думок з приводу потрібності дипломатичних привілеїв та імунітетів, їх обсяг, суб'єктів, яким необхідно такі надавати та ін. Та відповіді на всі ці питання було б доцільно шукати в історії. Людство розвивається по спіралі. При зовнішніх формах, що стають іншими, основа залишається незмінною. Дивлячись у минуле, ми ніби-то споглядаємо збоку теперішнє. Вже без емоцій та різних впливів ми можемо дослідити проблему.

Становлення і розвиток привілеїв та імунітетів дипломатичних представництв бере початок з стародавнього світу. На протязі розвитку людства, збільшувалось їх значення.

З кінця 18-го і на протязі 19-го ст. продовжується зворотній процес і поступово зменшується незалежність дипломатичних агентів і їх вплив. Ще в новому періоді невдоволені по різним питанням з приводу привілеїв та імунітетів. Задовольнити їх не змогло ні національне законодавство кожної країни ні міжнародне право в цілому, ні, навіть, безупинний потік історичного часу. Це питання набувало всезагального міжнародного значення. Особиста недоторканість, непідсудність по цивільним та кримінальним справам ще застосовуються в практиці, але в теорії виникають думки, що вимагають обмеження привілеїв та імунітетів.

Одже в понятті дипломатичної недоторканості розмежував два питання : 1. Особисту недоторканість і недоторканість приміщення. На наш погляд розглядаючи привілеї та імунітет вже в новітній період було б доцільно дотримуватись цієї класифікації. Особиста недоторканість поширювалася на дипломатичних представників всіх рангів і захищала їх з моменту, коли вони ступили ногою на територію країни, куди послані. Цей привілей дипломатичні агенти користувалися на протязі всього періоду своєї місії, аж поки не покине державу, де був акредитований. Посол повинен був бути вільний від примушень, як по відношенню до своєї особистості так і до майна, якого він потребував щоб бути в повній безпеці. Звідси архів і пошта не могли обшукуватися, а сам дипломатичний представник не міг бути арештований. До того ж особиста недоторканість не повинна була обмежуватись і під час війни. Право недоторканості надавало, більш того, дипломатичному представнику повну свободу у відносинах із своїм особистим правлінням, своєю державою. Він міг надсилати листи і отримувати їх через своїх приватних кур'єрів або ж через пошту.

Користування правом особистої недоторканості могло зробитись на практиці джерелом зловживань, тому виникали питання про необхідність обмежень. Бо як насправді бути, коли іноземний представник проводить діяльність по підризу держави перебування. В цьому випадку деякі автори вважали за неможливе втручання місцевої влади і що в цьому випадку глава держави, в якій посол скоїв злочин може вимагати його відкликання. А потім дипломатичний агент не користується правом особистої недоторканості. Інші автори, такі як Левін, вважали, розмежовуючи кримінальний і політичний злочин, що якщо посол скоїв кримінальний злочин він не міг бути заарештованим, наказаним. Але політичний злочин проти держави, в якій він був акредитований, робить виправдання саме для його арешту і видачу владі його країни. Але тут постає риторичне запитання: а чи справедливо покарала його країна, якщо на їх користь скоєно злочин?

Вже в новітній період постало також питання про неналежний захист дипломатичних представників і звичайно, кожна країна вирішувала для себе це окремо. І в кримінальному законі санкції різнилися. Так, у таких країн як Франція, Швейцарія,

Бразилія призначала конкретне покарання за конкретні зазначені дії проти дипломата чи взагалі за порушення їх імунітету. В таких країнах, як Данія, Швеція, Норвегія підвищені звичайні покарання за злочини проти особистості, якщо ці злочини направлені проти особистості дипломатичного представника. А у таких країнах, як Куба, встановлюється окреме покарання за злочин проти дипломатичних представників, нові покарання, якщо ці злочини нанесли шкоди зовнішньо - політичним інтересам держави. За цими прикладами видно, що образа іноземного посла звичайно тягне більш суворе покарання, ніж образа приватних осіб.

Недоторканість дипломатичного представництва чи взагалі приміщення, де проживає представник іноземної держави, полягає в тому, що місцева влада (судова та ін.) цієї країни не могла проникати всередину попереднього дозволу. Забезпечення цього привілею мало велике значення для зберігання таємниць архівів і дипломатичного листування іноземних представників. В разі смерті послів їх речі не могли бути опечатані місцевими органами територіальної влади (цей обов'язок повинен був виконувати найближчий заступник чи секретар місії). Приміщення, так як і в нову епоху та як послі усіх епох, визнаються вільними від сплати місцевих податків населення різних повинностей.

Як випливає з історії нового періоду, то привілеї були значно розширені. В новітній період породжується зворотній процес. Отже особистий імунітет і імунітет представництва залежать від історичних потреб.

У новітнього періоду є своя специфіка. Приймаються значні і фундаментальні правові акти, що свідчить про остаточне закріплення привілеїв та імунітетів як правової категорії. А значить дуже значимої, оскільки право фіксує найбільш важливі суспільні відносини.

Одним з найважливіших правових актів новітнього періоду є Віденський регламент 1815 р., який встановлює поділ дипломатичних агентів на 3 класи : послі, посланники і повірені, встановлює типові для абсолютизму проблеми впливу династичних зв'язків на імунітет. Віденський регламент і його доповнення Аахенський протокол 1818р. закладені в основу регламентації всіх питань посольського права, принципу міжнародної рівності.

Через причини, які зародились ще в новій епосі (шпигунство послів, релігійні рухи, недостатня культура міжнародного спілкування, централізація влади і палке відстоювання її обсягу, частину якої переходила сепаратистськими течіями і дипломатичним представництвом) з'явилися в теорії думки Про обмеження привілеїв та імунітет, які потім відобразились в практиці.

Діяльність дипломатів в деякій мірі підпадала під контроль влади і була змушена рахуватись з боротьбою політичних партій, суспільною думкою, пресою, збільшенням економічного інтересу. Послі отримували загальні інструкції від свого правління, приймали важливі рішення, ставили можливими зустрічі з прем'єр-міністром, міністрами закордонних справ. Дипломатичні представники не дивлячись на розширення їх функцій переставали бути органами, які вирішують ці проблеми безпосередньо, як було в попередній період.

На цьому ґрунті всередині XIX ст. знову з'явилися думки про скасування постійних представництв. Потреба в гарантіях недоторканості і незалежності дипломатичних представників втратила минулу гостроту. Правління вже не вимагало таких широких і абсолютних привілеїв і вже не перетворювало захист цих привілеїв у предмет соціального і політичного значення. Можна сказати, що знизилася значення проблеми недоторканності в міжнародних відносинах. Функції послів переходили до інших органів. Випадки порушення недоторканності послів в XIX ст. стало значно менше, що свідчило про менше приділення уваги. Разом з тим виникла проблема моральної недоторканості послів. Були значні нападки на них в пресі.

Такі страшні утиски представництв мали місце до 1-ої світової війни. Після неї розмови про скасування представництв затихли... А трохи згодом, неначе буря після затишшя, з новою силою блискавичного вибуху, зросло значення проблеми дипломатичних привілеїв та імунітетів. Чому так сталося? Насправді все дуже просто. Світова війна стала потужним поштовхом до прагнення світового миру. Наявність дипломатичних представництв свідчить про встановлення його на землі. Так, як і тисячі років тому, коли війна породжувала пошуки миру і знаходження зв'язків між племенами. Людство, розвивається по спіралі, при зовнішніх формах, що становляться іншими, основний стержень залишається незмінним, відображаючи людське ество. Дивлячись в минуле, ми, нібито, спостерігаємо з боку теперішнє, вже без емоцій і впливів можемо дослідити проблему.

Література

1. Віденська конвенція про дипломатичні зносини від 18 квітня 1961 року.
2. Віденська конвенція про консульські зносини від 24 квітня 1963 року.
3. Александренко В.П. « О правах и преимуществах дипломатических агентов по новейшим исследованиям.» М. 1891 г.
4. Блищенко И.П., Дурденевский В.Н. «Дипломатическое и консульское право» М.1962 г.
5. Блищенко И.П. «Дипломатическое право» М. 1990 г.
6. Грабарь В.Э. «Римское право в истории международных правовых учений» Юрьев 1901 г.
7. Гуменюк В.І. «Основы дипломатической та консульской службы» К. 1998 р.
8. Левин Д.Б. «Дипломатия. Ее сущность, методы и формы» М. 1962 г
9. Левин Д.Б. «Дипломатический иммунитет» М. 1949 г.

Г. Потапчук,
студентка Одеської національної юридичної академії

МІЖНАРОДНО-ПРАВОВІ ПРОБЛЕМИ МОРСЬКОГО ПІРАТСТВА В СУЧАСНИХ УМОВАХ

Веселий Роджер на судні, дерев'яна нога й пов'язка на оці – здавалось, ці піратські атрибути давно канули в літа. На жаль. Морські розбійники залишилися не тільки в історичних романах. Сьогодні піратство являє реальну безпеку для мореплавання й, перш за все – для права кожної людини на життя, свободу й особисту недоторканність .

На сьогоднішній день існує достатньо велика кількість понять «піратства». Це: телепіратство з космосу, піратство в ефірі, комп'ютерне піратство, авторське піратство, повітряне піратство, морське піратство. Але зупинимось більш детальніше на зацікавленому нас питанні – морському піратстві.

До XIX століття в доктрині та й юридичній практиці сформувалось тверде поняття того, що піратство є міжнародним правопорушенням, а кожний пірат – ворог людства². За період 1991 - 1997 рр. морському розбою піддавались судна 62 держав у водах, прилягаючих до території 56 держав світу. За останні півроку кількість піратських нападів у світі збільшилась на 40 відсотків³. За січень-березень 2001 р. було зареєстровано 68 інцидентів, у той час як за аналогічний період 2000 р. було зафіксовано 56 нападів. Реальні цифри вищі, оскільки власники не поспішають заявляти про наявні напади . Щорічний дохід